

MILJØRETEN 3

Affald, jord, vand og råstoffer

Ellen Margrethe Basse (red.)

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Miljøretten

Bind 3 – Affald, jord, vand og råstoffer

2. udgave, 1. oplag

© 2006 Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Omslag og sats: Knud Kristensen

Tryk: Nararyana Press

Indbinding: Damm's Bogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2006

ISBN 978-87-574-1255-0

De øvrige bind i værket

Bind 1 – Almindelige emner

ISBN 978-87-574-1253-6

Bind 2 – Arealanvendelse, natur- og kulturbeskyttelse

ISBN 978-87-574-1254-3

Bind 4 – Forurenende anlæg og processer

ISBN 978-87-574-1256-7

Bind 5 – Risici, produkter og organismer

ISBN 978-87-574-1258-1

Bind 6 – Energi og klima

ISBN 978-87-574-1342-7

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Lyngbyvej 17

Postboks 2702

2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00

Telefax: 39 13 55 55

e-post: forlae@dioef.dk

FORORD

Denne bog beskriver de mange regler, der på internationalt, EU- og nationalt niveau regulerer ressourcforvaltningen. De primære og sekundære ressourcer der behandles, er vand, jord, råstoffer og affald. Perspektivet er rettet mod ressourcudnyttelses- og miljøhensyn, som mod forsyningsikkerhed og konkurrencehensyn.

"Miljøretten 3" fremstår som et selvstændigt værk, hvor forskellige forfattere med ekspertise inden for de respektive emner beskriver regler og praksis. Bogen er gennemarbejdet af mig som redaktør, således at fremstillingen er sammenhængende, ligesom der er sikret en sammenhæng med fremstillingerne i de øvrige fem bind.

Den 1. udgave af bogen udkom i 2001. Bogens kapitler 3-6 er en revideret 2. udgave af de tidligere kapitler. Det kapitel 7 og 8 om hhv. "Olie- og naturgasudnyttelse" og "Elforsyning", der indgik i 1. udgave, er udgået. De indgår i det 1. bind 6, der behandler energi- og klimaregulering. I 1. udgave behandlede kapitel 1 "Ressourcer og kortlægning". Kapitlet er i 2. udgave erstattet af et nyt kapitel 1 om "Ressourcforvaltning og miljøansvar". I det nye kapitel 1 behandles de centrale ændringer, der er sket i prioriteringen inden for ressourcforvaltningen mht. en højere vægtning af livscyklusbetragtninger. I kapitlet behandles også det nye miljøansvarsdirektiv.

Bogen er opdateret frem til primo juni 2006.

Forfattererne Bente Schandorff Hansen og Grete Johansen takkes for hjælp med korrekturlæsning. Cand.jur. Karina Venø Jensen og cand.jur. Christian Birch Sørensen takkes for hjælp i forbindelse med udarbejdelsen af regelregisteret. Min datter Malene Ladegaard Kristensen og min mand Knud Kristensen takkes for hjælp i forbindelse med udarbejdelse af stikords-, doms- og afgørelsesregisteret mv.

Aktur, juni 2006

Ellen Margrethe Basse

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	5
Indholdsoversigt	7
Indholdsfortegnelse	9
Kapitel I	19
<i>Forurenende forvaltning og miljøansvar</i>	
1.1 Begrebet	19
1.1.1 Afald – ressourcer og varer	21
1.1.2 Forurenede jord – som problem og ressource	24
1.1.3 Vand som recipient og som ressource	26
1.1.4 Rødstoffer – på land og havbund	28
1.2 Ressourceregulering med fokus på ansvar	30
1.2.1 Erstatnings- hhv. miljøansvar	30
1.2.2 Livscyklusbetragtninger og integreret forvaltning	34
1.2.3 EU's ressourcereguleringsperspektiv	36
1.3 Miljøansvarsdirektivet	39
1.3.1 Anvendelse og fortolkning	40
1.3.1.1 Lugano-konventionen og forarbejderne til direktivet	40
1.3.1.2 Subsidiaritet og proportionalitet	43
1.3.1.3 Minimumsharmonisering og EU-konform fortolkning	45
1.3.1.4 Subsidiært ift. andre EU-retsakter	46
1.3.1.5 Ikke-tilbagevirkende kraft	47
1.3.2 Direktivets undtagelsesbestemmelser	47
1.3.2.1 Ansvarsfrihedsgrunde	48
1.3.2.2 Ansvar for transport af farligt og forurenende gods	48
1.3.2.3 Euratom-lovgivning mv.	51
1.3.3 De beskyttede goder og værdier	52
1.3.3.1 Skade- og miljøskadebegreb	52
1.3.3.2 Arts- og naturtypebegrebet	54
1.3.3.3 Vandskadebegrebet	55
1.3.3.4 Jordskadebegreb	56
1.3.4 Ansvarspådragende aktiviteter og produkter	57
1.3.5 Ansvarlige juridiske personer	59
1.3.5.1 Operatøren	60
1.3.5.2 Fælles miljøansvar mv.	64
1.3.6 Ansvarsgrundlag og bevisbyrde	64
1.3.6.1 Et ubetinget ansvar	65
1.3.6.2 Direktivets anvendelsesområde og accept af culpaansvar	65
1.3.6.3 Bevisbyrder og oplysningsforpligtelser	66
1.4 Forebyggende og afhjælpende foranstaltninger	67

1.3.7.1	Konkrete foranstaltninger og vejledningspligt	68
1.3.7.2	Retablering af vandmiljø, beskyttede arter og naturtyper	69
1.3.7.3	Retablering af skader på jorden	71
1.3.7.4	Selvhjælpshandlinger og refusionskrav	72
1.3.8	Opgørelse af tab og omkostninger	73
1.3.9	Sagsbehandlingstid og forældelse	75
1.3.10	Sikkerhedsstillelse og forsikring mv.	75
1.3.11	Søgsmål og processuelle rettigheder mv.	77
1.3.11.1	Adgang til at anmode myndighederne om et initiativ	77
1.3.11.2	Formkrav til anmodning	78
1.3.11.3	Underretnings- og kontradiktionspligt	78
1.3.11.4	Klage- og søgsmålsberettigelse	79
1.3.11.5	Søgsmålsfrist	80
Kapitel 2	.....	81
<i>Affaldsregulering</i>		
2.1	Introduktion	81
2.1.1	Den voksende juridiske interesse	83
2.1.2	Affaldsreguleringens historiske udvikling	86
2.1.3	Struktur og indhold i fremstillingen	93
2.2	Oversigt over affaldsreguleringen	93
2.2.1	EU-regler og internationale konventioner	96
2.2.2	Oversigt over EU's affaldsregulering	97
2.2.3	Indhold og principper i EU-regler om affald	98
2.2.4	Danske regler om affald	102
2.2.5	Indhold og principper i dansk affaldsregulering	105
2.2.6	Konfrontation mellem principperne i EU- og dansk affaldsregulering	111
2.3	Affaldsreguleringens formål, principper og instrumenter	113
2.3.1	Principper for affaldsreguleringen	116
2.3.2	Princippet om et højt miljøbeskyttelsesniveau – de tre prioriteter	116
2.3.3	Forureneren betaler princippet – hvem skal betale for bortskaffelsen?	118
2.3.4	Kildeprincippet og affaldsplaner	123
2.3.5	Forebyggelsesprincippet – kontrol og tilladelse	125
2.3.6	Principperne om renere teknologi, BAT og vugge til grav	127
2.4	Affaldsbegrebet og vigtige distinktioner	128
2.4.1	EU's affaldsdefinition	130
2.4.2	Affaldsdefinitionens fortolkning	132
2.4.3	Hvilke ting er omfattet af affaldsdefinitionen?	133
2.4.4	Det normative element i affaldsdefinitionen	134
2.4.5	EF-domstolens fortolkning af affaldsdefinitionen	135
2.4.5.1	Genbrug og restprodukter fra fremstilling	136
2.4.5.2	Genbrug og udtjente varer	140
2.4.5.3	Homogene biprodukter	141
2.4.6	Sondringen mellem nyttiggørelse og bortskaffelse	142

2.4.6.1	Enter over bortskaffelses- og nyttiggørelsesoperationer	143
2.4.6.2	Begrebet nyttiggørelse	146
2.4.6.3	Hvornår er forbrænding af affald nyttiggørelse?	147
2.4.6.4	Udvalgte eksempler på affald med at være affald?	148
2.4.6.5	Udvalgte eksempler på affald uden at være affald?	149
2.4.6.6	Udvalgte eksempler på affaldslovgivningen	149
2.4.6.7	Udvalgte eksempler på gennemførelse af affaldsdefinitionen	151
2.4.6.7.1	Udvalgte eksempler om affaldsbegrebet	151
2.4.6.7.2	Udvalgte eksempler om affaldsbegrebet	153
2.4.6.7.3	Hvem har kompetencen til at definere affald?	154
2.4.6.7.4	Begreberne bortskaffelse, nyttiggørelse og genanvendelse	156
2.4.7	Udvalgte eksempler på klassificering af affaldstyper	157
2.4.7.1	Udvalgte eksempler på affald	158
2.4.7.2	Udvalgte eksempler på affald af PCB og PCCT	160
2.4.7.3	Udvalgte eksempler på affald	161
2.4.7.4	Udvalgte eksempler på affald	164
2.4.7.4.1	Udvalgte eksempler om emballagedirektivet	164
2.4.7.4.2	Udvalgte eksempler om danske regler om emballageaffald	168
2.4.7.5	Udvalgte eksempler om af-femulatorer	170
2.4.7.6	Udvalgte eksempler på affald	172
2.4.7.7	Udvalgte eksempler om køretøjer	172
2.4.7.7.1	Udvalgte eksempler om køretøjer	173
2.4.7.7.2	Udvalgte eksempler om danske regler om tilbagetagning og ophugning af køretøjer	175
2.4.7.8	Udvalgte eksempler om affald af elektrisk og elektronisk udstyr (WEEE)	178
2.4.7.8.1	Udvalgte eksempler om WEEE-direktivets indhold	178
2.4.7.8.2	Udvalgte eksempler om danske regler om elektroniskrot	182
2.4.7.9	Udvalgte eksempler om affald af bygge- og anlægsarbejde	186
2.4.8	Udvalgte eksempler om affaldshandtering	188
2.4.8.1	Udvalgte eksempler om affaldshandtering	190
2.4.8.2	Udvalgte eksempler om indsamlings- og anvisningsordninger	191
2.4.8.2.1	Udvalgte eksempler om benyttelsespligt til kommunale ordninger	193
2.4.8.2.2	Udvalgte eksempler om begreberne indsamlings- og anvisningsordning	193
2.4.8.2.3	Udvalgte eksempler om betingelser for en indsamlingsordning	197
2.4.8.2.4	Udvalgte eksempler om benyttelsespligt til indsamlingsordninger	200
2.4.8.2.5	Udvalgte eksempler om benyttelsespligt til indsamlingsordninger for farligt affald	204
2.4.8.2.6	Udvalgte eksempler om indsamling til eksport	206
2.4.8.2.7	Udvalgte eksempler om benyttelsespligt til kommunale anvisningsordninger	208
2.4.8.2.8	Udvalgte eksempler om betingelser for kommunale modtageaftaler	210
2.4.8.3	Udvalgte eksempler om affaldstransport	212
2.4.8.4	Udvalgte eksempler om affald	215
2.4.8.4.1	Udvalgte eksempler om deponeringsdirektivet	216
2.4.8.4.2	Udvalgte eksempler om danske regler for deponeringsanlæg	219
2.4.8.5	Udvalgte eksempler om affaldforbrænding	220
2.4.8.6	Udvalgte eksempler om miljø og virksomheder – miljøbeskyttelseslovens § 39 a	224
2.4.9	Udvalgte eksempler om affald	227
2.4.9.1	Udvalgte eksempler om affald til tredjelande	230

2.7.2	Overførsel af affald mellem medlemsstater	232
2.7.2.1	Jurisdiktionsproblemer	233
2.7.2.2	Anmeldelse og frister	234
2.7.2.2.1	Anmeldelsespligtens omfang	234
2.7.2.2.2	Hvem kan anmelde?	236
2.7.2.2.3	Hvilken myndighed skal anmeldelsen sendes til?	236
2.7.2.2.4	Hvad skal anmeldelsen indeholde?	236
2.7.2.2.5	Frister for behandling af anmeldelsen	238
2.7.2.2.6	Supplerende nationale krav til anmeldelse	239
2.7.2.2.7	Økonomisk sikkerhedsstillelse	241
2.7.2.2.8	Samtykkets retsvirkning	242
2.7.2.2.9	Offentliggørelse	243
2.7.2.3	Indsigelser mod overførsel af affald til bortskaffelse	243
2.7.2.4	Indsigelser mod overførsel af affald til nyttiggørelse	245
2.7.2.5	Ansvar og kompetence ved ulovlige affaldsoverførsler	249
2.7.3	De danske regler om import og eksport af affald	251
2.8	Affaldsgebyrer og affaldsafgifter	252
2.8.1	EU-retlige rammer for affaldsgebyrer og -afgifter	252
2.8.2	Grundlovens rammer for affaldsgebyrer og -afgifter	254
2.8.3	Hjemlen til affaldsgebyrer i miljøbeskyttelseslovens § 48	254
2.8.3.1	Hvem fastsætter affaldsgebyr?	256
2.8.3.2	Hvem kan opkræve affaldsgebyr?	258
2.8.3.3	Hvilke udgifter kan indregnes i affaldsgebyr?	260
2.8.3.4	Hvem kan pålægges affaldsgebyr?	262
2.8.3.5	Hvordan fordeles affaldsgebyr?	264
2.8.3.5.1	Samlegebyr	265
2.8.3.5.2	Affaldsgebyr, når kommunal ordning ikke benyttes	268
2.8.3.6	Gebyr for anvisningsordninger for erhvervsaffald	271
2.8.3.7	Kommunal godtgørelse for genanvendeligt affald	272
2.8.4	Affaldsafgifter	273
2.8.4.1	Historisk oversigt	274
2.8.4.2	Tre betingelser for opkrævning af affaldsafgift	279
2.8.4.2.1	Kriteriet 'affald' i affaldsafgiftslovens § 9	279
2.8.4.2.2	Kompetenceforskydning	282
2.8.4.2.3	Affaldsafgiftslovens § 11	284
2.8.4.2.4	Affaldsafgiftslovens § 10	286
2.8.4.3	Affaldsafgift ved deponering af overskudsjord og forurenede jord	287
2.8.4.4	Prøvelse og suspension	290

Kapitel 3 .....

Jordforureningsansvar og offentlig indsats

3.1	Et miljøproblem	293
3.2	Jordforureningslovgivningen	294
3.3	Jordforureningskortlægning	296

3.4	Myndighedskompetencer	296
3.5	Indtønnen i kortlægningsarbejdet	297
3.6	Vidensniveauet og dets tilvejebringelse	298
3.6.1	Vidensniveau 1	299
3.6.2	Vidensniveau 2	299
3.6.3	Områdeklassificering og en nuancering af kortlægningen	300
3.6.4	Sagsbehandlingsfrist ift. kortlægning	301
3.6.5	Underretningspligt og kontradiktion	302
3.6.6	Rådgivning vedrørende lettere forurenede arealer	302
3.7	Forpligtelser og rådighedsbegrænsninger for ejere og brugere	302
3.7.1	Krav om forudgående tilladelse	303
3.7.2	Vilkår som forudsætning for tilladelse	303
3.7.3	Krav på modtagelse af erklæring	304
3.7.4	Påbud vedrørende visse foranstaltninger	304
3.7.5	Pligt til retablering	305
3.8	Påbud og selvhjælpshandlinger	305
3.8.1	De kompetente myndigheder	305
3.8.2	Undersøgelsespåbud	307
3.8.3	Genopretningspåbud	310
3.8.3.1	Jordforureningslovens genopretningspåbud	312
3.8.3.2	Miljøbeskyttelseslovens genopretningspåbud	313
3.8.3.3	Genopretningspåbuddets indhold	314
3.8.4	Påbudsadressater	316
3.8.4.1	Påbudsadressater efter jordforureningsloven	318
3.8.4.2	Påbudsadressat efter miljøbeskyttelsesloven	320
3.8.4.3	Flere forurenere som påbudsadressater	321
3.8.5	Påbud ved ejerskifte	322
3.8.6	Påbud til ejere af villaolietanke	324
3.8.7	Rådighedskrav og tålepåbud	326
3.8.8	Forældelse af påbudshjemmel	327
3.8.9	Selvhjælpshandlinger	329
3.8.10	Formkrav og sagsbehandlingskrav	330
3.8.11	Rekurs og domstolsprøvelse	332
3.9	Erstatningsret	333
3.9.1	Det ulovbestemte erstatningsansvar	334
3.9.1.1	Skærpet culpanorm ved ansvar for miljøskader?	335
3.9.1.2	Culpanormen ifm. miljøretlige forskrifter	338
3.9.1.3	Helt eller delvis bortfald	339
3.9.2	Miljøerstatningsloven	341
3.9.3	De værnede interesser og personer	345
3.9.3.1	Undersøgelse, afværgende og genoprettende foranstaltninger	345
3.9.3.2	Beskyttede personer og myndigheder	347
3.9.3.3	Skade på de almene miljøgoder	349
3.9.3.4	Tingskade	351
3.9.3.5	Personskade og tab af forsørgere	353

3.6	Den offentlige indsats efter jordforureningsloven	354
3.6.1	De kompetente myndigheder	354
3.6.2	Oversigt over offentlig indsats	355
3.6.3	Gennemførelse af en offentlig indsats	356
3.6.4	Overtagelse og ekspropriation	358
3.6.5	Overtagelse af erstatningsrettigheder	359
3.6.6	Afkald på forældelsesindsigelser	360
3.6.7	Værditabsordning for boligejere mv.	361
Kapitel 4	Regulering af jordstrømme	365
4.1	Indledning	365
4.2	Internationale og EU initiativer	366
4.2.1	Internationale initiativer	366
4.2.2	EU's politik for beskyttelse af jord	367
4.2.3	Den EU-retlige beskyttelse af jord	367
4.3	Forsigtighed ved flytning af jord	370
4.3.1	Ændring af jordforureningsloven	371
4.3.2	Indledende om regelsættet	372
4.4	Forurennet eller ren jord?	375
4.4.1	Legaldefinition	375
4.4.2	Områdeklassificering af lettere forurennet jord	377
4.4.3	Jord som affald	378
4.4.4	Tekniske anvisninger	379
4.4.4.1	Vejledninger på jordforureningsområdet	380
4.4.4.2	Standarder på jordforureningsområdet	382
4.4.5	Kriterier for håndtering af forurennet jord	383
4.4.5.1	Sundhedsbaserede kvalitetskriterier	384
4.4.5.2	Afskæringskriterier for jord	385
4.4.5.3	Økotoxikologiske jordkvalitetskriterier	386
4.4.5.4	Kommende ændringer i relation til kvalitetskriterierne	387
4.4.6	Forureningsanalyser	388
4.5	Styring af jordstrømme	390
4.5.1	Klassificering af jord	391
4.5.1.1	Genanvendelsesbekendtgørelsens klassificeringssystem	392
4.5.1.2	De (amts)kommunale vejledningers klassifikationssystemer	393
4.5.1.3	Affaldsklassificering	395
4.5.2	Anmeldelse af opgravning og flytning af jord	396
4.5.2.1	Hvornår skal der ske anmeldelse?	396
4.5.2.2	Pligten til at anmelde	399
4.5.2.3	Anmeldelsens indhold	400
4.5.2.4	Anmeldelsesmyndigheden	401
4.5.2.5	Følgeseddelordning	402

15.3	Andre bestemmelser om genanvendelse af jord	403
15.3.1	Reguleringen af genanvendelse af jord	404
15.3.2	Krav om spildevandsaflednings- eller udledningstilladelse	405
15.3.3	Anmeldelse efter genanvendelsesbekendtgørelsen	406
15.3.3.1	Anmeldelsespligt	407
15.3.3.2	Anmeldelsesmyndighed	407
15.3.3.3	Deklaration af jord til genanvendelse	408
15.4	Styring af jordstrømme efter affaldsregler	408
15.4.1	Anmeldelse af anvisning	409
15.4.2	Affaldsmyndighed	409
15.4.3	De kommunale affaldsordninger	410
15.4.4	Forslag mht. regler om kombinerede jord- og affaldsregulativer	411
16	Dispensering af jord i råstofgrave	411
16.1	Forbuddets omfang	411
16.2	Dispensation fra forbuddet	412
16.2.1	Dispensationsbetingelser	413
16.2.2	Fastsættelse og koordinering af vilkår	414
16.2.3	Rekurs og domstolsprøvelse	415
Kapitel 17	Regulering og udnyttelse af vandressourcer	417
17	Indledning	417
17.1	Abstraktioner og principper	419
17.2	Virkemidler	421
18	Vandlovgivning	421
18.1	Vandrammedirektivet	423
18.1.1	Definitioner	425
18.1.2	Vandkvalitetsmålsætninger (mål)	426
18.1.3	Vandområdebaseret forvaltning	429
18.1.3.1	Basisanalyser	431
18.1.3.2	Indsatsprogrammer	431
18.1.3.3	Vandområdeplaner	432
18.1.4	Prisfastsættelse	433
18.2	Direktiver om visse farlige stoffer i overfladevand og grundvand	433
18.2.1	Udledningsbegrebet	434
18.2.2	Det akvatiske direktiv	434
18.2.3	Grundvandsdirektivet	436
18.3	Fiskevands- og skaldyrvandsdirektiverne	439
18.4	Drkkevandsdirektivet	440
18.4.1	Anvendelsesområde	442
18.4.2	Kvalitetskrav mv.	442
18.4.3	Foranstaltninger og kontrol	444
18.5	Badevandsdirektivet	445
18.5.1	Definitioner	446
18.5.2	Kvalitetskrav	447

5.2.5.3	Kontrol og overvågning	448
5.2.5.4	Foranstaltninger	449
5.2.5.5	Gennemførelse af badevandsdirektivet i Danmark	451
5.3	Miljømålsloven	453
5.3.1	Lovens struktur og myndigheder	455
5.3.1.1	Myndigheder	455
5.3.1.2	Rekurssystemet	457
5.3.1.3	Tilsyn, håndhævelse og kontrol	458
5.3.2	Vandplaner	458
5.3.2.1	Basisanalyser	460
5.3.2.2	Miljømål	461
5.3.2.3	Indsatsprogrammer	462
5.3.3	Kommunale handleplaner	463
5.3.4	Forholdet til anden planlægning	464
5.3.4.1	Vandkvalitets- eller recipientkvalitetsplanlægning	465
5.4	Vandforsyningsloven	468
5.4.1	Lovens struktur og myndigheder	474
5.4.1.1	Myndigheder	474
5.4.1.2	Tilsyn og særligt om overholdelse af vandkvalitetskrav	478
5.4.1.3	Rekurssystemet	483
5.4.1.4	Håndhævelse og kontrol ved domstolene	485
5.4.2	Indsatsplaner og vandressourceplanlægning	487
5.4.2.1	Vandressourceplanlægning	489
5.4.2.2	Indsatsplaner	491
5.4.2.3	Særlige beskyttelsesforanstaltninger – aftaler og påbud	495
5.4.2.3.1	Aftaler	496
5.4.2.3.2	Påbud mv.	498
5.4.3	Vandindvinding mv.	501
5.4.3.1	Indvindingsstilladelse	502
5.4.3.2	Etablering og ændring af vandindvindingsanlæg	513
5.4.3.3	Tilbagekaldelse mv. af vandindvindingsrettigheder	514
5.4.4	Bortledning af grundvand mv.	517
5.4.5	Vandforsyningsstrukturen	518
5.4.5.1	Vandforsyningsplanlægning	519
5.4.5.2	Forsyningspligt mv.	522
5.4.5.3	Prisfastsættelse og omkostningsdækning	524
5.5	Vandløbsloven	526
5.5.1	Lovens struktur og myndigheder	530
5.5.1.1	Myndigheder	531
5.5.1.2	Tilsyn	534
5.5.1.3	Klagemuligheder	536
5.5.1.4	Kontrol og håndhævelse ved domstolene	538
5.5.2	Vandløbs almindelige benyttelse	539
5.5.2.1	Dræning og okkerloven mv.	539
5.5.2.2	Anden benyttelse – sejlads og vandkraft	541

6.1	Vandløbsregulativer	542
6.2	Vandløbsvedligeholdelse	545
6.2.1	Vedligeholdelse og erstatningskrav	547
6.2.2	Vedligeholdelsens udførelse	549
6.3	Vandløbsregulering, anlæg mv.	550
6.4	Vandløbsrestaurering mv.	553
6.4.1	Foranstaltninger, procedure, erstatning mv.	553
6.4.2	Særlige indgreb mod opstemningsanlæg	554
6.5	Overflytning af bræmmer	555
7	Regulering af vandløb	557
7.1	Regulering	557
7.1.1	Historisk rids af råstoflovgivning og ressourcesituationen	558
7.1.2	Benyttelse af velerhvervede rettigheder	562
7.1.3	Tilfølgelovens formål og principper	567
7.1.4	Håndhævelse og tilsyn	569
7.1.5	Tilbagegang	572
7.2	Regulering på land	574
7.2.1	Planfortlægning	574
7.2.2	Planlægning	575
7.2.2.1	VVM og SMV	577
7.2.2.2	Ekspropriationshjemmel	578
7.2.3	Tilladelse eller anmeldelse	579
7.2.3.1	Anmeldelse af ikke-erhvervsmæssig indvinding	580
7.2.3.2	Tilladelsesordningen	581
7.2.3.2.1	Ansøgning	581
7.2.3.2.2	Sagsoplysning	581
7.2.3.2.3	Afgørelsens indhold – herunder vilkår	583
7.2.3.2.4	Forbud mod tilførsel af jord	585
7.2.3.2.5	Anmeldelse af indvinding af andre forekomster	586
7.2.3.2.6	Bortfald og tidsbegrænsning af tilladelser	586
7.2.3.2.7	Tilbagekaldelse	587
7.2.3.2.8	Afslag og eventuelle erstatningskrav	587
7.3	Regulering på havområdet	587
7.3.1	Fartøjgodkendelse efter § 19	590
7.3.2	Indvindingsområder udlagt efter tidligere regler	591
7.3.3	Litterforskning og indvinding i et geografisk miljøvurderet område	594
7.3.3.1	Ansøgning og VVM-vurdering	594
7.3.3.2	Tilladelse med evt. fortrinsret	595

Forkortelser	597
Litteraturfortegnelse	601
Regeloversigt	621
Konventioner	621
Forordninger	625
Direktiver	626
Afgørelser, beslutninger, henstillinger mv.	630
National lovgivning	633
Domme og afgørelser	645
Domme	645
Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol	645
EF-domstolen	645
Retten i Første Instans	647
Trykte domme – danske	647
Utrykte domme – danske	649
Afgørelser	649
Ombudsmandsafgørelser	649
Administrative afgørelser	649
Stikordsregister	653

KAPITEL 1

Resourceforvaltning og miljøansvar

Ellen Margrethe Basse

1.1 Bogen ommer

I denne bog behandles de regler og øvrige retlige rammer, der er fastlagt på internationalt, EU- og nationalt niveau mhp. at sikre en bæredygtig resourceforvaltning. De ressourcer, der fokuseres på, er affald, jord, vand og råstoffer.¹

Bogen optræder både Fællesskabet og medlemsstaterne som parter til de internationale instrumenter, der vedrører resourceforvaltningen. Det er vigtigt centralt, at EU ikke kun har en reguleringsmæssig kompetence ift. medlemsstaterne. Fællesskabet kan agere som part ved fastlæggelsen af og opfyldelsen af de internationale forpligtelser.² EU's medlemsstater forpligtes af EF-traktatens artikel 249 ved Rådets beslutninger om at tiltræde og ratificere miljøkonventioner og -protokoller. Der er derfor, som det fremgår af bogen i enkelte kapitler, reguleringsmæssigt tale om *en vertikal integration* mellem resourcereguleringen på det internationale niveau, EU-niveauet og det nationale niveau.³ Ressourcepektivet kom bl.a. til udtryk på FN's seneste miljøkonference i 2002 – World Summit for Sustainable Development (WSSD). Man vedtog en gennemførelsesplan, der som punkt 4 fastslog, at

¹ Betydningen af biodiversiteten på internationalt, EU- og nationalt niveau er behandlet i bind 1 kap. 2, kap. 3 og kap. 5.

² De retlige rammer, der er fastlagt ved EF-traktaten for Fællesskabets optræden som part,

³ behandlet i bind 1 kap. 7 afsnit 7.1.3.

Miljøretten 1-6 er et samleværk, der giver en bred og dybtgående indføring i de mange regler og principper, der er centrale inden for miljø- og energiområdet. Bøgerne henvender sig til alle, der arbejder med miljø- og energirelaterede opgaver, og målgruppen er derfor både offentligt og privat ansatte.

Bøgerne er udarbejdet bl.a. med henblik på at skulle anvendes på Masteruddannelsen i Miljø- og Energiret (MEEL), der udbydes i et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Handelshøjskolen i Århus, Syddansk Universitet og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (jf. <http://www.MEEL.dk>).

Miljøretten 3 – Affald, jord, vand og råstoffer behandler reglerne og de øvrige retlige rammer, som er fastlagt på internationalt, EU- og nationalt niveau for at sikre en bæredygtig ressourceforvaltning. I lovgivningen anvendes et bredt spekter af virkemidler – herunder de almindelige offentligretlige afgørelser, kortlægning, områdeklassificering, miljøansvar, erstatningsansvar, producentansvar, afgifter, gebyrer og standarder.

2. udgave er opdateret og ændret i forhold til 1. udgave, der udkom i 2001.

De ændringer, der følger af kommunalreformen, indgår i fremstillingen. Miljøansvarsdirektivet, der har til formål at sikre en mere optimal opfyldelse af miljødirektiverne, behandles i det første kapitel. I affaldskapitlet inddrages de ændringer af affaldsforordningen, der forventes vedtaget inden længe. I de to kapitler om jordforurening inddrages de i maj 2006 vedtagne ændringer. Beskyttelsen af vandressourcerne behandles i kapitlet om vand med udgangspunkt i vandrammedirektivet, som er gennemført med miljømålsloven. I råstofkapitlet inddrages ligeledes de nyeste retskilder – herunder direktivet om udvindingsindustriens affald. Bogen inddrager EF-domstolsafgørelser, nationale domme, ombudsmandsudtalelser og administrative afgørelser til belysning af typiske konflikter og retlige vurderinger.

De øvrige bind i værket er:

Bind 1: Almindelige emner

Bind 2: Arealanvendelse, natur- og kulturbeskyttelse

Bind 4: Forurenende anlæg og processer

Bind 5: Risici, produkter og organismer

Bind 6: Energi og klima

Forfatterne er professorer/lektorer m.v., advokater, ansatte i Miljøministeriet hhv. ansatte ved Ombudsmandsinstitutionen med erfaring fra forskellige miljø- og energiretlige områder.

ISBN 978-87-574-1255-0

9 788757 412550